

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak.
Égész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 " "
Negyedévre ———— 6 " "
Egy óra ———— 2 " "
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 147. szám.

Kedd június 30.

Aratás.

— június 30.

Péter és Pál napjával az ország érdeklődése a mezők felé fordul. Az emberek méregetik a rengő kalásztengert és egyben számadást csinálnak.

Más országban az esztendő utolsó napja a mérlegcsinálás dátuma. A gyáros, a bankár, a kereskedő ilyenkor zárja le a mérlegét, ilyenkor csinálja meg a nyereség-veszteség-számla egyenlegét. És abban a misztikus órában, amikor az ő esztendő áthalad az utjába, tünik ki, hogy mit fogott, vagy mit gyarapodott a nemzetvagyon.

Nálunk Magyarországon a duplanevű szenteknek jutott ez a szerep. És nem könyvekből, hosszú, egymás alá jegyzett számsorokból olvassuk ki az eredményt, hanem az éghatárig nyúló, aranykalászszerű ringatózó mezők abroszáról. Péter-Pálig csupa bizonytalanság, aggódó félelem az egész ország. Az, akinek földje van, remegve lesi az ég négy tájkáját, nem jön-e kaján fergeteg, hogy elpusztítsa az Isten áldását, avagy ellenkezésképp: nem mutatkozik-e valahol egy tenyérnyi felhő, hogy megöntözze a szomjuhozó földet? És mi többiek is, akiknek nincsen földünk, együtt aggódunk a gazdákkal; az ipar, a kereskedelem és mindannyiunk olcsó, emberi jólléte attól függ, hogy kegyes-e hozzánk a termőföld? Péter-Pálkor azután lezáródnak az akták, készen van a számvetés, véglegessé válik az öröm, vagy a szomorúság, kétségtelesen elöttünk áll, hogy bőséget hozott-e az esztendő, vagy szűkmarku volt? Másnap pedig, a Péter-Pált követő napon, ország-szerte megpendül a kasza, megkezdődik a nemzetmunka legfontosabb része, az aratás.

A tegnapi nappal elmúlt ez a jelentős dátum. Mondják, hogy a gazdáknak, hogyha nem is telik valami tulságos örömről a termésben, nincsen okuk arra, hogy kétségbeessenek. A termés jó közepes; bőség nincs, de szükség sincsen.

Mind ezt megnyugvással vehetjük tudomásul s most már türelemmel nézhetjük a napok továbbfutását addig, amíg ősztől kezdve, az első magvetéstől újra kezdetjük az aggódást, a hőmérőhigany és a változó felhők lesését.

A hazárdjátékos pihenése az, amit az első kaszapengéstől számított néhány hetek élvezünk. De jól van-e ez így? Nem szomorú, labilis állapota-e egy nemzet jó vagy rossz sorsának, hogy ha ez csak attól függ, hogy honnan fujnak a szelek? Az angol gyáros is ki van téve a szerencse forgandó szeszélyének, a német kereskedő is. A konjunkturák hirtelen változása a legszebb reménység delelőjén váratlanul elsepri az üzleti hasznot, sőt ezzel együtt nem egyszer az üzleti tőkét is. De sem az angol, sem a német, sem a francia, sem semmi más iparosállam nem ismeri azt a függőséget a véletlentől, ami tisztán agrikultúr államok szomorú privilégiuma. Az összes gyárkérményeket soha sem veri el a jég, nem sorvasztja el az aszály, hogyha az egyik gyárost megölik a konjunkturák, a másikat fölvirágoztatják. A nemzeti termelésnek odaát soha sincsen egyetlenes börtje s ezért az évvégi sluszt soha sem várja az egész közvélemény olyan aggódó szorongással, mint mi a Péter-Pál napot.

A nagybeeskereki róm. kath. hitközség gyűlése.

Nagybeeskerek, június 30.

A nagybeeskereki róm. kath. hitközség képviselőtestülete vasárnap, 28-án délután 4 órakor Franz J. L. elnöklésével ülést tartott. A gyűlésen jelen voltak: Magyar Pál pápai kamarás, Harzer József, dr. Annau Ernő, Baaden Károly, Wégling István, Opolzer Lajos, Haidegger Ödön, Liphay István, Lindhoff János, Glaser Péter, Elinger Péter, Kugler Lipót, Weiterschan Mihály, Giljum János, Weiterschan Mátyás és Grandjean Ede, mint a hitközség titkára.

Franz J. L. elnök szívélyesen üdvözlölte a megjelenteket s felhívta a hitközség titkárát, hogy az évi jelentést s az ezzel kapcsolatos számadásokat olvassa fel, illetve terjessze elő.

Grandjean Ede felolvassa Franz J. L. hitközségi elnöknek az 1907-ik évről szóló jelentését, amely szerint az elmúlt évben befolyt: Hitközségi adóiban a városi adóhivatalnak járó 4% beszédési díj levonása után 8424 korona és 62 fillér, visszafizetett előlegben 320 kor., tőkésített kamatban 139 kor. és 71 fill., összesen tehát 8884 kor. és 33 fill. Ezzel szemben a kiadás volt 6602 kor. és 41 fill., a maradvány tehát 2281 kor. és 92 fill. Ehhez hozzáadva az 1906. évi egyenlegát 5034 kor. és 26 fillért, a vagyoni állapot 1907. végén 7316 kor. és 18 fill. Ebből az összegből kölcsön adatott a templom új orgonájának a kifizetésére a templompénztárnak 5290 kor. és 53 fill. s így a készlet csak 2025 kor. 65 fill. A számadások szerint a hitközségi adóhátralék kitesz 4588 kor. 23 fill. Megjegyzendő azonban, hogy az adóelőírásra már 1907-ben új főkönyvek lettek felkeltetve, melyek évről-évre tovább vezetettvén, a hátralék a jövőben tüzetesen lesz tovább vezetendő és a folyó követeléssel együtt beszédendő, miért is tekintettel arra, hogy a kimutatott hátralék azért mutatkozik oly magasnak, mivel abban sok olyan tétel van, mely évek óta huzódik, de tényleg már behajthatatlan, miért is indítványozza, bizassék meg egy szűkebb körű, például a számvizsgáló-bizottság azzal, hogy a behajthatatlannak mutató tételeket törölje.

A templompénztár 1907. évi számadása a következő: A perselyekben összegyűlt 1998 korona és 28 fillér, temetkezések és gyászmisék után befolyt 2897 korona 28 fillér, egyéb bevétel volt 37 korona, ez összesen 4862 kor. és 57 fillér, hozzáadva az 1906. évi pénzmaradványt 79 korona és 29 fillért, a tiszta bevétel 4941 korona és 86 fillér. Az összes kiadás 10.232 korona és 19 fillér, tehát 5290 korona és 33 fillérnyi hiány mutatkozik, amelyet eltüntetendő, ezen összeg a hitközségi pénztárból kölcsön vétetett, úgy, hogy a kölcsön részletekben 5%-nyi kamattal együtt visszafizetendő. Ennek a hiánynak magyarázatul szolgál, hogy templomi célokra a lefolyt évben több ízben nagyobb-szabású kiadások voltak, mint például az orgona kifizetése, amely egyedül több mint 5000 kor. került, ezenkívül misekönyvek és miseruhák szereztettek be, mely kiadások a templom jövedelméből fedezhetők nem voltak.

Ezután felolvasták a számvizsgáló-bizottság jelentését, amely szerint a számadások rendben találtak.

A gyűlés ezt tudomásul vette s úgy az elnöknek, valamint a számvizsgálóknak a felmentvényt megadta, egyben megbizta a gazdasági bizottságot, hogy a főkönyvben szereplő, de behajthatatlannak mutató hátralékokat törölje. Úgyancsak megbizta a képviselőtestület Steyer Pétert és Elinger Pétert, hogy a hitközség vagyonáról pontos leltárt vegyenek fel.

Ezután áttértek az 1908. évi költségvetésre, mely a következő:

A hitközség költségvetése: Szükséglet: A rendszerinti hitoktató fizetése 1600 korona, a karmester fizetése 2000 kor., Wittwer Miklós hitoktató tiszteletdíja 200 kor., a segédlelkészek tiszteletdíja a zárdában 300 kor., hitoktatás az ipariskolában 120 kor., a hitközségi titkár fizetése 1000 kor., beszédési díj a városi adóhivatalnak 400 kor., irodai szükségletre 320 kor., házfenntartásra 350 kor., előre nem látotakra 50 korona. A szükséglet tehát 6340 korona. Ezzel szemben a fedezet a következő: adókievétel 1908-ra 9541 kor. 60 fillér, a hátralékból 1000 kor., összesen tehát 10.541 kor. és 60 fillér.

Baaden Károly indítványára a képviselőtestület még 500 koronát vett fel a költségvetésbe a templom villamvilágítására, egyben elhatározta, hogy lehivatja az orgona építőjét, hogy a még tapasztalható kisebb hibákat igazítsa helyre.

Wittwer Miklós hitoktató kérvényt intézett a képviselőtestülethez, hogy a Juranics- és Boldogasszony-utcai iskolákban végzett hitoktatásért a képviselőtestület szavazzon meg neki óránkénti többletet. Többek hozzászólása után a kérdést függőben tartották.

Vehninger karnagy kéri a hitközséget, hogy véglegesítse őt állásában s így tegye neki lehetővé, hogy a kántorok és karnagyok nyugdíjegyletbe beléphessen.

Baaden Károly indítványozza, hogy az ügy adassék ki a hitközségi ügyésznek, a ki szerezzé be a nevezett nyugdíjegylet alapszabályait s az ügyész tegyen azután javaslatot.

Magyar Pál pápai kamarás felvilágosítást ad arról, hogy nevezett nyugdíjegylet még csak alakulófélben van.

Franz J. L. indítványára ezt a kérdést függőben tartják addig, míg a nyugdíjegylet jóváhagyott alapszabályait bemutatják. Miután még indítványozza, hogy az eltávozott dr. Brájer Lajos alelnök helyettesítésével dr. Annau Ernő bizassék meg, jegyzőkönyvhiitelesítékül Harzer Józsefet és Wégling Istvánt kéri fel, majd köszönetet mond a megjelenteknek s ezzel az ülés véget ért.

Jegyzők közgyűlése.

— június 30.

Amiatt, hogy a kormány benyújtotta az egyenes adók reformjára s a közadók kezelésének módosítására vonatkozó törvényjavaslatot, amelynek tárgyalása az ősz elejére várható, a magyarországi községi- és körjegyzők országos központi egyesülete tegnap délelőttre Budapestre, Pestvármegye székházának dísztermébe rendkívüli közgyűlést hívott egybe. A tárgysorozaton a jegyzői testületet igen közelről érintő törvényjavaslat tárgyalásán kívül más fontos pontok is szerepeltek.

A közgyűlés iránt nagyarányú érdeklődés nyilvánult meg. A jegyzők szép számmal jöttek el. A belügyminiszter képviselőtében Madarász Elemér miniszteri tanácsos, a közigazgatási osztály vezetője jelent meg, akit a tagok megismétlődő lelkesedéssel üdvözöltek.

A közgyűlésen Czizmadia László alelnök elnökölt, aki a szokásos formások elintézése és a kormány képviselőjének, Madarász Elemérnek hosszú eljenzéssel kísért köszöntése után elrendelte a lemondás folytán megüresedett főjegyzői állás betöltését. Egyhangulag megválasztották Jászberényi Miklóst, aki az előadói tisztet is teljesítette és ismertette a községi és körjegyzők gyermekei és árvái számára létesítendő internátus ügyét.

Itt Madarász Elemér miniszteri tanácsos nagy eljenzések közben jelentette, hogy az állam messzemenő anyagi támogatással fog lendíteni az intézmény sorsán, amit a közgyűlés őszinte örömmel vett tudomásul.

Fejtegette ezután az előadó, hogy a Magyar gazdasszonyok országos egylete a vezetésével működő árvaházba száz alapítványi helyre hajlandó felvenni a községi és körjegyzők leánygyermekait, kik közül ötvennek teljesen ingyenes ellátást ad és ebben az irányban kérvényt intézett a belügyminiszterhez.

Brüller Zoltán bemutatta a községi közigazgatási szakkönyvtárak létesítésének tárgyára irányuló leiratot, amelyet a belügyminiszter megbízásából Hadik János gróf államtitkár bocsátott ki.

Végezetül Varga Károly aljegyző felolvasta az elnökségnek az adóreformra vonatkozó előterjesztését, amit Uszkay Bálint elnök szöve-

gezett meg. Az előterjesztés veszedelmesnek minősíti a törvényjavaslatnak a községi háztartási reformtól való különválasztását. Ha ez megtörténne, kívánja, hogy a községek részére kilátásba helyezett segély a megokolásban részletesen körvonaloztassék.

A kérdéshez hozzászólt Nagy Sándor és taglalta az adóreform természetében rejlő és megvalósításával járó helytelenségeket. A közgyűlés azzal fejeződött be, hogy a tagok határozati javaslatot fogadtak el, amelyben kimondták, hogy az elnöki előterjesztésben hangoztatott véleményhez egész terjedelmében hozzájárulnak.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6 1/2 ó-tól kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 3/45 óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. A városi főgimnázium szertárai nyitva minden vasárnap délelőtt 11 órától 12-ig.

Julius 13. Közig. bizottsági ülés.

Csernoch püspök Torontálban.

— Saját tudósítónktól. —

A csanádi egyházmegye új püspöke, Csernoch János tegnap járt először Torontálvármegyében hivatalos egyházi funkciót teljesítve. Tegnap volt ugyanis a nagyikindai róm. kath. templom új orgonájának, valamint a Nagyteremián a San Marco herceg által alapított új leányiskola felszentelése s mind a két aktust Csernoch János püspök végezte nagy ünnepséggel.

Nagyikindára reggel 9 órakor érkezett meg Csernoch püspök a temesvári gyorsvonattal Pacha Ágoston püspöki titkár kíséretében. Hivatalos ünnepies fogadtatás a püspök kívánására nem volt s csak a nagyikindai róm. kath. papság fogadta a püspököt a pályaudvaron. A püspök a pályaudvarról egyenesen a paróchiára hajtatott, majd innen átvonult a templomba. Itt a püspök előbb nagyhatalú beszédet mondott, majd pedig következett az orgona felszentelése. A szentelési aktust ünnepies nagymise követte, amelyet Pacha Ágoston t. kanonok, püspöki titkár végzett fényes segédlettel. Az ünnepi aktus alkalmából a róm. kath. templom zsufolásig megtelt hívőkkel s jelen voltak az összes hatóságok fejei is. A püspök a templomi ünnepség végeztével ismét a paróchiára vonult vissza, ahol a kikindai róm. kath. hitközség és iskolák, az orgonaépítő-bizottság, majd a kikindai és a környékbeli papság tisztelgését fogadta.

A kikindai ünnepség után a püspök a papság kíséretében kocsin Nagykomlóra ment, ahol látogatást tett San-Marco hercegnőnél, aki kastélyában ebédet adott a főpásztor tiszteletére. Az ebéd után San Marco hercegnő kíséretében a püspök folytatta útját Nagyteremiára, amelynek határában a község előljárósága, valamint diszes lovasbanderium várta s ennek kíséretében ment be a községbe, amely ez alkalomra pompásan föl volt díszítve. A püspök ezután egyenesen a templomba vonult, ahol istentisztelet volt, majd utána az új leánynevelő intézethez ment s ezt a község, valamint a környék lakosságának óriási részvétele mellett ünnepiesen beszélt. Az ünnepségen a vármegye képviselőjében Horváth Zoltán főszolgabíró jelent meg. A nagy pompával és nagyszámú papság segédletével végzett szentelés után Csernoch püspök rendkívüli hatású beszédben méltatta az ünnep, valamint az új intézet jelentőségét, majd behatóan megsemmelt az új intézetet, amelynek kiválósága fölött a legteljesebb elismerését s egyben az áldozatkész San-Marco hercegnőnek legmelegebb köszönetét fejezte ki az új kulturintézményért. A hercegnőnek egyben a község képviselőtestülete diszes emlékalbumot nyújtott át. Az ünnepség befejeztével a községi előljáróság és a testületek tisztelegtek a főpászornál. Az ünnepség után Csernoch püspök este visszautazott Temesvárra.

— Péter és Pál. Péter és Pál napja szép meleg nyári időben mult el fölöttünk s az ünnepet a mezőkön munkával ülték meg az aratók, úgy, hogy ez az egyetlen ünnep, amelyen munkával áldoznak az emberek. Nagybecskereken a róm. kath. templomban istentisztelet volt, az iskolák pedig még utoljára hangosak voltak a diákoktól, mert ezuttal tartották az iskolákban az évszázó ünnepeket s egyben kiosztották a bizonyítványokat, amelyek örömet és szomorúságot, (de sokkal kevesebbet) jelentettek a diákságnak. A Péterek és Pálok házánál pedig vidám mulatozás járt, mivel hogy névünnepet ülték a nyári Péterek és Pálok s a jóbarátok és tisztelők nem kerültek el a névnapos házakat. Szóval Péter és Pál napja mindenképpen vidám volt.

— Ülések a városnál. Nagybecskerek város tanácsa, mint elsőfoku iparhatóság szombaton délelőtt fél 12 órakor Strosz Béla városi főjegyző elnöklésével ülést tartott. Iparigazolványt kaptak: Hablik József szobafestő, Hrk János borbély és Balog Pál tímár. Az iparhatóság ezenkívül még folyó ügyeket is intézett el.

Délután fél 4 órakor a város építési-bizottsága ülésezett Halmos József tanácsnok elnöklésével. Az ülésen jelen voltak: Jacoby Gábor; Puts Frigyes, Feketics István, Hoff Nándor és Mattanovich György, mint a bizottság jegyzője. Az ülésen megvizsgálták a csendőrlaktanya építési tanulmányaira vonatkozó iratokat, majd az 5. számú állami ovodában és a villamos-telepen szükségessé vált építkezéseket vizsgálta meg a bizottság.

— Városi közgyűlés. Nagybecskerek város képviselőtestülete ma délután 3 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével közgyűlést tartott, amelyről lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást.

— Telekkönyvvezetők kinevezése. A m. kir. igazságügyminiszter Joannovics Dusan törökbecsei, Bild Gyula zombolyai, Moldova Béla nagyszentmiklósi járásbírói és Rózsa Ignác nagyikindai törvényszéki telekkönyvvezetőket jelenlegi alkázásuk helyén a IX. fizetési osztályba sorozott telekkönyvvezetőkké, továbbá Ágoston Ferenc nagybecskereki, Temmer Ignác pancsovai, Bibics Milán nagyikindai törvényszéki, Gyarmathy Lajos zombolyai, Wahtmann József perlaszi, Rápoli Endre törökbecsei, Keller József, Horváth Gyula, Zechmeister Dániel módosi kir. járásbírói segédtelekkönyvvezetőket jelenlegi alkalmaztatásuk helyén a X-ik fizetési osztályba sorozott telekkönyvvezetőkké nevezte ki.

— A bírósági tisztviselők köréből. A m. kir. igazságügyminiszter Murka Lajos nagybecskereki büntetőtörvényszéki irodaigazgatót a IX. fizetési osztályba sorozott irodaigazgatóvá nevezte ki.

Kinevezte továbbá Popovics Szvetozár, Drndarszky Miklós, Iszakovics Szvetozár, Termasich Miksa, Greisinger Ferenc, Grób Jenő nagybecskereki Fellner Gyula pancsovai, Ágh György, Illits Péter nagyikindai törvényszéki, Jakovljevic Illés törökbecsei és Zakariás Béla billédi kir. járásbírói irnokokat jelenlegi alkalmazásuk helyén irodatiszteké nevezte ki.

— Uj gazdasági tudósító. A m. kir. földmivelési miniszter Torontálvármegye antalfalvai járására Forster Imre idvori lakost a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— Jegyzőválasztás. Mint lapunknak jelentik, Csene községben most töltötték be a II-od segédjegyzői állást, amely alkalommal több pályázó közül egyhangulag Hankovszky Imrét választották meg II-od segédjegyzőnek.

— Beírás a főgimnáziumba. A nagybecskereki községi főgimnázium I. II. és III. osztályába a beírások holnap, július 1-én kezdődnek s bezárólag 5-ig a délelőtti órákban történnek. Akik most akarnak ezen osztályokba beiratkozni, iskolai bizonyítványukat, keresztlevelüket és himlőoltási bizonyítványukat hozzák magukkal. A beírás alkalmával minden tanuló 4 korona felvételi díjat és az országos tanári nyugdíjalapra 3 kor. 50 fillért tartozik fizetni. Az igazgatózág.

— Gondnoksági ülés. A nagybecskereki áll. iskolai gondnokság szombaton délután dr. Plechl Szilárd elnöklése mellett ülést tartott, melyen behatóan foglalkozott a külső osztályok elhelyezésének kérdésével. A gondnokság hosszas beható vita után magáévá tette a tanítótestületek abbéli véleményét, hogy a jövő tanévre a status quo fenntartassék, mert a gondnokságnak is az a meggyőződése, hogy az iskolát állandó helyiségbe kell elhelyezni, nem pedig ideiglenesen egy más, szintén meg nem felelő helyiségbe. Ez az állandó helyiség pedig a modern pedagógiai igényeknek megfelelő legyen. Az ilyen új iskola létesítését úgy a németvárosban mint az opovai negyedben egyaránt égetően szükségesnek tartja a gondnokság, még pedig az 5 százalékos iskolai adó engedélyezése mellett. Első sorban a németvárosban tartja kívánatosnak az új iskola építését és egy-

ben megkeresi a városi hatóságot, hogy ha az új iskola építése akár mindkét, akár pedig csak az egyik kerületben a megvalósulás stádiumába lépne, a kiszemelt telekre, illetőleg telkekre vonatkozólag előbb a tantestület és gondnokság véleményét kérje ki. A gondnokság azonkívül még megkereste a kir. tanfelügyelőséget, hogy a központban 1 férfi, az Eötvös utcai körzetben pedig 1 nő tanítói állás szervezéséhez tegye meg a szükséges intézkedéseket.

— Évszázó ünnepélyek. A nagybecskereki községi főgimnáziumban tegnap tartották meg az évszázó ünnepélyt. A diákság reggel fél 9 órakor az intézet kápolnájában „Te Deum“-ra g ült össze, majd levonultak a tornaterembe, ahol Balázs József igazgató magas-szárnyalású bucsuzó beszédet intézett a tanulókhöz. Majd beszámolt az elmúlt iskolaév sikeréről s intette a diákokat, hogy a vakációt is igyekezzenek hasznosan tölteni. Délben Balázs József igazgató ebédet adott, amelyen az összes tanárok részt vettek.

Az állami felső kereskedelmi iskolában szintén tegnap, Péter és Pál napján volt az évszázó ünnepély. Az ifjuság az igazgató és tanári kar vezetése mellett a templomba vonult, hol hálaadó istentiszteletben vett részt, majd istentisztelet után az iskola disztermében gyülekezett. Itt Knyaskó Lajos igazgató a tanári kar jelenlétében az ifjusághoz nagyhatalú lelket megindító beszédet intézett. Beszédében rámutatott azokra az áldozatokra, melyeket a mai nehéz viszonyok közt a szülők gyermekeik érdekében hoznak és kérte őket, hogy mint a szakiskola növendékei, készítsék el a mérleget önmagukban, számoljanak lelkiismeretükkel, vajjon méltók voltak-e nagy áldozatokra, magaviselet, szorgalom tekintetében teljesítették-e fogadalmuk szerint kötelességüket? Kifejtette aztán, hogy iparunkat, kereskedelmünket csak képzett erők fejleszthetik és a mai ifjuságtól reméli a nemzet, a haza, hogy ez az ifjuság fogja majdan közgazdasági állapotainkat emelni és kedvezőbbé tenni. Ezért buzdítja őket ernyedetlen szorgalomra, férfias önértetre és ismereteik alapos fokozására. Ezután az intézet végzett és érettségizett növendékeihez fordult, buzdítva őket az eszményekben való hitre, a vallás, a haza, az emberszeretet nagy eszményeihez való ragaszkodásra, mert csak ez adhat az életnek igaz tartalmat s csak ezért küzdve, áldozva élhet az ember hivatásának megfelelő életet. Végül a tanári kar nevében jövő életpályájukra sok szerencsét kívánt. Az igazgató szavakban megköszönte az igazgató és tanári karnak fáradozásait s ezzel az igazgató és tanári kar éltetésével s a tanítói elnöklésével véget ért.

— Kitüntetett tanítók. Mint ismeretes, a Torontálvármegyei Magyar Köznevelődési Egyesület a magyar nyelv sikeres tanításáért legutóbb tíz tanítót az 50—50 koronás egyesületi jutalomdíjjal, öt tanítót pedig elismerő oklevéllel tüntetett ki. A kitüntetett tanítók közül kettőnek, Mayer Mátyás és Burg Károly nagytőszegi anitoknak, az egyesület fölkérésére tegnap adta át Nagytőszegen ifj. Tullics György tb. főszolgabíró a jutalomdíjakat szép ünnepség keretében. Az ünnep a nagytőszegi képviselőtestület ülése során folyt le, amelyen résztvett ugy Nagytőszeg, mint Kistőszeg előljárósága, iskolászéke és azonkívül nagy közönség. A jutalomdíjakat Tullics György lelkes, buzdító beszéd kíséretében adta át a kitüntetetteknek, akik meleg hangon mondtak köszönetet az egyesületnek, valamint a főszolgabírónak és a község derék németnyelvű lakosságának, amely meleg szeretettel vette körül a két érdemes tanítót és igaz szívvel ünnepelt a magyarság ünnepén. Az átadási aktus után hatvan teritékü diszebed volt a tanítók tiszteletére, amelyen szintén meleg ovációban részesítették őket.

— Jubiláló tisztviselők. Risztics Belizár nagybecskereki városai jövedéki pénztárnok és Eckstein Ignác közevetvám elügyelő vasárnap töltötték be városi szolgálatuk 25. évét. Ez alkalommal a jövedéki hivatal bel- és külsemélyzete meleg ovációban részesítette a két derék tisztviselőt, kiket a hivatali személyzet nevében Csányi Lajos számvevő, a külsemélyzet nevében pedig Funk Lajos felügyelő üdvözölt. Kiemelve a két tisztviselőnek a város érdekében oly hosszú időn át kifejtett érdemdu müködését. A megjelenteknek először Risztics Belizár köszönte meg a váratlan üdvözlést, majd Eckstein Ignác közevetvám felügyelő vetett visszapillantást a multa és felemlítette, hogy Risztics és ő voltak azok, kik váltvetett munkával igyekeztek a város ezen jövedelmi forrásának akkor még oly gyenge hajtását becsületes, kitartó és odaadó munkával erős fává növelni, melynek árnyékában kereste és találta meg Risztics Belizár fáradságos, becsületes munkássága

után a nyugalmat. Kérte kartársait, hogy igyekezzenek magukat ők is becsületes, önzetlen munkával méltóvá tenni arra a jóindulatra, melyet a város vezetősége irántuk tanúsít és különösen igyekezzenek működésükben azt az egyedül helyes és célravezető irányt követni, melyet az utóbbi években a város vezetősége kijelölt, mely esetben sem a város anyagi haszna, sem a személyzet fáradozásának elismerése el nem maradhat. Az ünneplést azután barátságos villásreggeli fejezte be.

— **Az überlandiális bizottság.** A megyei überlandiális bizottságban időközben megüresedett tagsági helyekre Torontáljózseffalván tegnap Csernolaticz Géza torontáljózseffalvai jegyzőt és Stankovich Miklós überlandiális földbirtokost választották meg.

— **Tenyészállat díjazás Zichyfalván és Pancsován.** A megyei gazdasági egyesület ez évi IV. tenyészállat díjazását június hó 28-án tartotta meg Zichyfalván. Június hó 29-én pedig a pancsovai gazd. egyesület rendezett a megyei gazd. egyesület támogatásával Pancsován tenyészállat díjazást. Mindkét állatkállítás lefolyásáról lapunk holnapi számában fogunk részletes ismertetést hozni.

— **Tanulmányut Londonba.** Molnár Ákos orsz. képviselő levelet írt a nagybecskereki Lloyd-társulathoz, amelyben értesíti, hogy az általa rendezendő londoni tanulmányut június 18-ára marad, mert a képviselőház még ülésezik és emiatt számos képviselő akadályozva van az utazásban.

— **Gazdakörök s népkönyvtárak szervezése.** A vármegye kir. tanfelügyelője már a múlt évben is feikérte a vármegye összes népoktatási intézeteinek intéző köreit, hogy a gazdakör szervezése ügyét előmozdítani törekedjenek. Minthogy a július hó folyamán oly népoktatók névsorát szándékozik a kir. tanfelügyelőség a vall. és közokt. m. kir. miniszterhez fölterjeszteni, akik ily gazdakörök, szövetkezetek és a népkönyvtárak szervezésében tevékenységet fejtettek ki, ez uton mi is figyelmeztetjük az érdekelt népoktató-intézeteket, hogy ily tanítók működéséről jelentést tegyenek a vármegye kir. tanfelügyelőségének.

— **A Polgári Dalegyet mulatsága.** A nagy-ki Polgári Dalegyet vasárnap este a színházban tánemulatságot rendezett, amelyen szép számu közönség hangulatban folyt le.

— **Tolvajok.** Tábor Kristóf és György György csizmadia legények a napokban feltörték munkaadójuk, Jerbics Ignác szobáját s onnan egy forgópisztolyt, két pár új cipőt, szerszámot s a munkakönyvet ellopták. Innen a két jómadar átment a szomszédba Langer Adolf lakására s tudván azt, hogy Langer fürdőn van, a pincéből 10 liter rizlingi bort loptak s a cseléddel, Paszternak Margittal még vacsorát is főzettek maguknak. Később azután még Krier Miklós és Veisz Péter is hozzájuk csatlakozott s közös erővel feltörték Langerék fürdőszobáját, ahonnan cipőket, fehérneműt és kalapot loptak s minthogy vállalkozásuk mindenütt sikerült, még a másik szomszédságba is ellátogattak, ahol Fleischer Ferenc és Jappert Viktor cukrászsegédektől fehérneműt és két okarínát loptak. Így azután zenező mellett folyt a mulatság tovább Langerék lakásában. Hajnalban aztán az egész társaság megugrott s kiszökött a városból. A lopásokról jelentést tettek a csendőrségnek, amely a tolvajokat Eleméren el is csipte. Tábor és Kádárt átadták a vizsgálóbíróknak, a többiek ellen pedig megindították az eljárást.

— **Fürdőélet.** Buziásfürdő látogatottsága ez idényben tetemesen fokozódott, az eddigi fürdővendégek száma 3860. Ezek közül 1800-nál többen szívhaj ellen használja a világhírű szénsavforrásokat. Szenzáció tárgyat képez az ott időző Kristic Iván, Milán volt szerb király természetes fia, ki Buziásfürdő gyógyforrásai, — mintaszerű berendezése és kényelméről elragadtatással nyilatkozik.

— **A fürdés áldozata.** Todorov Milivoj nagybecskereki 14 éves fiú f. hó 26-án délután 2 óra tájban az erdőnél fürödni ment a Bégába. A fiú mélyen ment a vízbe, úgy, hogy az ár elragadta és a vízbe fult. Holttestét tegnap délelőtt fogták ki ugyanazon a helyen.

— **Fényképészeti készülékek műkedvelőknek.** Mindazoknak, akik a fényképészet, e legvonzóbb és mindenki által könnyen megtanulható sport iránt érdeklődnek, ajánljuk az A. Moll cégnek (Bécs, Tuchlauben 9.) cs. és kir. udvari szállító 1854. óta fennálló fényképészeti eszközök különlegességei áruházát, amelynek képes árjegyzékét kívánatra szívesen küldi bérmentve a cég. (a)

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

— **A képviselőház ülése.** —

Budapest, június 30. (A „Torontál” ered. távirata.) A vakáció küszöbén egykettőre elintézi a Ház a még hátralevő javaslatokat. Így ma három javaslatot tárgyalt le a Ház, úgy hogy most már biztos, hogy csütörtökre meg lesz a vakáció.

Az ülésen Justh Gyula elnökölt s miután a múlt ülés jegyzőkönyvét hitelesítették, Bernáth István betérjesztette az igazságügyi bizottság egyik jelentését.

Jelenti azután az elnök, hogy az interpellációs könyvbe Bródy Ernő jegyzett be interpellációt a pénzügyminiszterhez a bankartell ügyében.

Most megszavazzák harmadszori olvasásban a szeszadó javaslatát, majd Hoitsy Pál előadó ismerteti a munkásházakról szóló törvényjavaslatot, amelyet elfogadásra ajánl.

Thoroczka Viktor báró örömmel fogadja a javaslatot, de a telkeket drágának tartja. Mindazonáltal a javaslatot elfogadja.

Mezőfi Vilmos is elfogadja a javaslatot abban a reményben, hogy a kormány itt nem fog megállni. A javaslat egy részére azonban határozati javaslatot nyújt be.

Wekerle Sándor miniszterelnök hosszabban reflektál az elhangzott felszólalásokra s kifejti, hogy a kormányt a javaslat megalkotásánál egyedül az vezette, hogy a szomorú megélhetési viszonyokon könnyítsen s ezt a célt a munkásházak bizonyára elő fogják mozdítani. Kijelenti, hogy a kormány nem áll meg itt, hanem tovább terjeszti akcióját s még újabb 420 munkásházat fog építeni, amelyek telkeire már alkudozásokat is folytat. Megcáfolja azokat az állításokat, mintha a kormány nagy provizókat fizetett volna ki a telkek vásárlásánál. Ez teljességgel valótlan, mert ő maga — a miniszterelnök — tárgyalt a telektulajdonosokkal. Még több részletes felvilágosítással szolgál s kéri a javaslat elfogadását.

Mezőfi Vilmos a miniszterelnök felvilágosításai folytán visszavonja határozati javaslatát, mire a javaslatot további vita nélkül általánosságban, majd Bernáth István, Mezőfi Vilmos és Wekerle Sándor miniszterelnök felszólalásai után részleteiben is elfogadják.

Ságh Manó ismerteti a radiotelegraf egyezmény becikkelyezéséről s óló javaslatot, amelyet vita nélkül elfogadnak.

Szász Zsombor előadó a kuriai bíraskodás meghosszabbításáról szóló javaslatot ismerteti és ajánlja elfogadásra.

Vlád Aurél a javaslat ellen beszél, hasonlóképpen Mezőfi Vilmos és Nagy György is.

A kifogásokra Günther Antal igazságügyminiszter felel s kifejti, hogy a javaslatra a független bíróság folytonosságának biztosítása miatt sürgős szükség van. Kéri ezért a javaslat elfogadását.

Még Szász Zsombor előadó szólal föl s ezzel a javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadják.

Miután megállapítják a holnapi napirendet, az ülés véget ér.

A horvát bán titkos tanácsos.

Budapest, június 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Rauch Pál báró horvát bánnak a titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

A képviselőház nyári szünete.

Budapest, június 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház valószínűleg holnap tartja utolsó ülését s azután szeptember végéig vagy október elejéig elnapolja magát s ezzel elkövetkezik a rég várt nagy vakáció. Közben még egy formális ülést tart csak a Ház, amely en főrendiház üzeneteit veszi át.

A főrendiház ülése.

Budapest, június 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) A főrendiház a hét végén ülést tart, amelyen letárgyalja a képviselőházban legutóbb elintéztet javaslatokat.

Hirlapírók közgyűlése.

Budapest, június 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Sopronból sürgönyzik, a vidéki hirlapírók országos szövetsége tegnap tartotta ott ezidei rendes évi közgyűlését. A szövetség tagjai vasárnap este érkeztek Sopronba, ahol a pályaudvaron a város nevében Töpler Kálmán polgármester üdvözölte az újságírókat, akinek üdvözlésére a szövetség nevében Szávay Gyula elnök válaszolt. Este vacsora volt. A közgyűlés másnap, azaz tegnap délelőtt 11 órakor volt a városháza dísztermében, melyen az újságírókon kívül nagyszámu vendégsereg is részt vett. A közgyűlés után disztrakoma volt, majd délután a szövetség tagjai kirándultak Savanyukutra, ahol Czifrák József főszolgabíró üdvözölte a vendégeket. Savanyukut fürdőben este a fürdő-bizottság adott vacsorát az újságírók tiszteletére, a melynek végeztével a hirlapírók visszatértek Sopronba s innen hazautaztak.

Határidő üzet.

Budapest, június 30. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre 1908.)	21.12—
Rozs (októberre 1908.)	17.18—
Zab (októberre 1908.)	16.34—
Tengeri (augusztusra)	13.80—
Tengeri (új, októberre)	13.48—

Dr. Brájer Lajos távollétében a szerkesztésért felelős Somfai János.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1908. május hó 1-től.

Érkezik:

a) **A nagybecskereki pályaudvarra:**

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 23 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.
Szegedről: (mótorokosi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) **A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:**

Zombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 perc.
Csősztelekről: (keskenyvágányu vonal) délután 4 ó. 29 p.

Indul:

a) **A nagybecskereki pályaudvarról:**

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre: (mótorokosi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) **A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:**

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára reggel 3 óra 33 perc.
Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Csősztelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

STAUB B. VERSECZ

a legolcsóbban szállít saját

termésű, egy éves, kitűnő

fehérborokat,

nemkülönben saját égetésű,

tiszta törkölypálinkát is.

735/1908.

Rudna község előljáróságától.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Közhirre tettik, hogy Rudna község körülbelül 2400 hold kiterjedésű paraszti határában gyakorlandó

vadászati jog

1908. évi július 15-én d. e. 9 órakor Rudna község tanácstermében tartandó nyilvános szóbeli árlejtésen a legtöbbet ígérőnek 1908. évi január hó 1-től kezdettel 1914. évi december hó 31-éig terjedő 6 (hat) évre bérbe fog adni.

Kikiáltási ár évenkénti bérként 150 korona, bántapénz 63 kor., mely az első évi bérösszegbe tudatik be. Utóajánlatok figyelembe véve nem lesznek. A többi árverési feltételek a rudnai körjegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt betekintheők.

Ruda, 1908. évi június hó 26.

605-1.1

A községi előljáróság.

**Mérlegképes
könyvelő**

elvállal olcsó díjazás mellett a délutáni és esti órákra könyvelést és más irodai munkákat.

Cím a kiadóhivatalban.

**Nagyági urbéresek 2 darab
tenyészmenje**

folyó évi július hó 3-án d. e.

11 órakor nyilvános árverésen

:: el fog adni. ::

603-1.1

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc-utca 7. sz. a. levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom. A ház áll 8 szobából, kényelmes mellékhelyiségekkel, villanyvilágítással és nagyon szépen parkirozott udvarral.

SOLYMOSSYNE BRÁJER MÁRIA.

(551-x.7)

**BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ**

VESE ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL MINDEN VIZET FELÜLMUL.
KELLEMES, KISSÉ SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTESÍTETT,
SZÉNSVADUS, RENDKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.

ORVOSILAG AJÁNLVA. = ORVOSILAG AJÁNLVA.

Ivógyógyászatra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség.

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.
463-153.74

HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALÁBAN.

4150/1908. sz.

601-2.1

Pályázati hirdetmény.

Csenta községben üresedésbe jött 600 kor. évi fizetéssel javadalmazott községi irnoki állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy eddigi foglalkozásukat igazolva, kérvényüket f. évi július 15-ig hozzám nyujtsák be.

Antalfalva, 1908. évi június hó 26.

Zsiross Imre,
főszolgabíró.**ALMÁSY ÉS SZEPESY**

könyv-, zenemű- és papírkereskedése NAGYBECSKEREK.

Telefon 22.

Telefon 22.

Ajánlunk antiquarice, de teljesen új állapotban:

Graza: „A magyar szabadságharc története”, 5 kötet, diszkiadás, 70 korona helyett 55 korona.

Jókai Mór összes művei, milleniumi diszkiadás, 100 kötet, 500 korona helyett 350 korona.

Szalay-Baróti: „A magyar nemzet története”, diszkiadás, 4 kötet, 60 korona helyett 48 korona.

Kisfaludy Sándor munkái, diszkiadás, 8 kötet, 30 korona helyett 24 korona.

Vörösmarty összes művei, 6 kötet, 24 korona helyett 15 korona.

Vörösmarty lírai költeményei, 3 kötet, 1 korona 80 fillér.

Deák Ferenc: „Levelek”, 10 korona 40 helyett 8 korona.

„Gondolatok” 11 korona 20 fillér helyett 9 korona.

Tóth Kálmán összes költeményei 2 kötetben, 16 korona helyett 12 korona.

Magyar Regényírók képes kiadása diszkiadásban, kötetenként 5 korona helyett 3 korona.

AZ „IDEAL” IRÓGÉP

torontálmegyei vezérképviselősége.

229-x 25

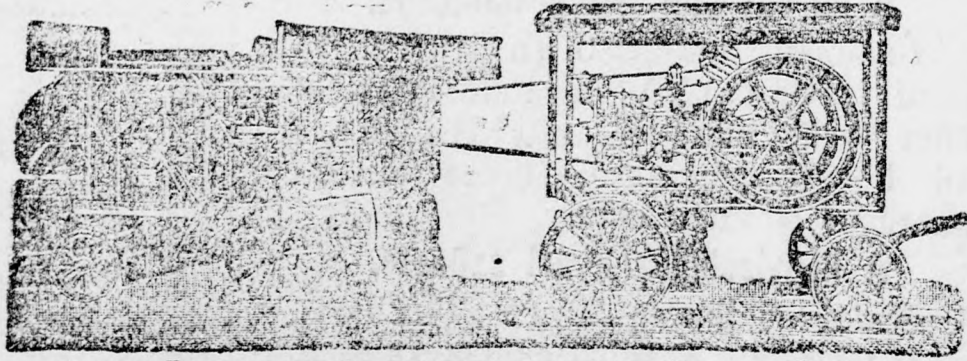
OSERS és BAUER kizárólagos motorgyár

BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18. • • • WIEN, XX., Dresdnerstrasse 81-83.

**Benzinlokomobilok,
benzinmotorok,
szivógázmotorok.**

A jelenkor legelősebb üzemereje. Üzemköltség óra-lóerőként 2-3 fillér. Több száz telep üzemenben. Kedvező fizetési feltételek.

Árjegyzékkel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

ELSŐRENDŰ SZOLID GYÁRTMÁNY.

Az utóbbi időben a következőknek szállítottunk gépeket:

Schlöss János és Társai Szászvesztős 8 HP. csapó szerelvény
Magosi János és Fial Monor (tanyák) 6 HP. „ „
Papp János (Károshérsény) 8 HP. „ „
Nagy J. Pál, Boglár 6 HP. „ „
Uj. Pál István, Órda (Boglár mellett) 4 HP. „ „

Takács Imre malomtulajdonos, Pásetó 75 HP. szivógáz-lep
Storger Vilmos „ Nagytopovecz 50 HP. „
Rosmann Samu „ Mocs (Kolozm.) 40 HP. „
Herczeg József „ Magyarbányász 30 HP. „
és még számos nagy uradalomba. 83-51-23

Olcsó árak! Szolid kiszolgálás!

Tessék meggyőződni a nagy választékról

női kalapokban,

antiquat ernyők finom chine bordural. kötények, harisnyák és félharisnyák, finom uri ingek, nyakravatók, gallérok és manohetták. ::

Minden rövidaru, uri- és női divatba ::
vágó cikkek. ::

Postai megrendelések pontosan eszközöltnék.

Szíves megrendelésekért esedezik

JÓNÁSZ BERTALAN,

(544-10.7)

Fő-utca.